

der i hans Sogn staaer fæsteledigt, ligesom det er enhver Amtmands Pligt at skaffe sig Underretning om, hvorvidt noget Gods er fæsteledigt. Det klinger derfor underligt, naar Regjeringen siger, at den ikke tidligere har vidst, at noget Saadant var Tilfældet paa Samsø, og at den, saasnart den fik det at vide, anlagde Sag mod Lehnbesidderen; det viser ialtsald en meget utro Embedsførelse af Vedkommende, hvis Pligt det var at paasee det Fornødne i saa Henseende. Naar Lehnbesidderen imidlertid ikke engang har bortkøst Jorden, saalænge det var hans Pligt at gjøre det, og naar han nu, efterat have faaet sin Plan istand, tvinger dem, der ere Arvinger af Bygningerne paa de fæsteledige Gaarde, til at gaae ind paa saa ubillige Vilkaar, som han forelægger dem, kan man da kalde dette en human Behandling, og er det en Maade, hvorpaa de Vedkommende kunne, som den ærede Rigsbogsmand sagde, blive Arvefæstere i Mindelighed og Frihed? Er der en Gæste, som vil gaae ind paa saadanne Tilbud af anden Grund, end fordi han ligefrem er nødt dertil, idet hans Bygning og Grund ellers bliver værdiløs? De nævnte Paragrafer ere altsaa aldeles betydningsløse for Vedkommende, og det er kun et Skin, naar man opstiller den Sætning, at de i mindste Maade ville gavne Fæsterne. Jeg troer, det maa komme dertil, og det er maaskee allerede Tilfældet, at enkelte af Arvingerne efter Fæsterne lade det komme an paa en Prøve, om Lehnbesidderen virkelig, naar de ikke ville gaae ind paa disse ubillige Vilkaar for at blive Arvefæstere af Jorderne, vil driste sig til at lade disse komme i andre Hænder. Hvis han gjør det, er jeg overbevist om, at Rigsbagen og Regjeringen ville blive enige om en Lov, der adskiller Parterne i dette uhykelige Forhold. — Min Stilling til Sagen er uforandret den samme; jeg foretrækker mit eget Forslag, men naar Rigsbagen vil foretrække Endringsforslaget, kan jeg ogsaa tage imod det, da det dog er bedre end slet ingen Afgjørelse.

Fsberning: Spørgsmaalet ved disse to Forslag, som nu foreligge, er jo egentlig dette: Hvilket af dem hævder Bønderne paa Samsø den under Loven bestaaende bedste

Ret, for at Omstændighederne ikke skulle kunne misbruges imod dem til at paatvinge dem større Byrder og høiere Priser, end der med Billighed kan fordras af dem? Nu siger jeg for min Part, at den Lov, der blot holder Sagen paa dens nærværende Standpunkt og siger, at hvad der har været udtalt gennem Loven af 19de Februar 1861 ingen Anvendelse kan faae paa Samsø, er den, der hævder Bønderne paa Samsø den simpleste og bedste Stilling, idet nemlig ingen Mand kan fæste Jorderne paa Samsø, uden at han har den Gaard og de Bygninger i sin Besiddelse, som disse Jorder udelelige ere udlagte til, hvorhos Indenrigsministeriet skal paasee, at Jorderne inden Aar og Dag ere ophørte at ligge ude og ere bragte i Fæste til en af Gaardene, og i Fald ikke de Vedkommende kunne blive enige om Fæstevilkaarene, saa skulle disse være Gjenstand for offentlig Bedømmelse. Dette er den simple Retstilstand paa Samsø, det er den gunstigste for Samfundets Bønderne og den ugunstigste for den Besidder, som vil indføre en anden Art Eiendom paa Samsø end den, han nogenstunde har haft. Naar man gaaer ind paa det foreliggende Endringsforslag, saa gaaer man ganske den modsatte Vej af den, som man ellers neppe nok har villet betræde med Hensyn til Afsløsningsloven — jeg siger neppe nok, thi hver Gang der har været Spørgsmaal om at indføre en Afsløsningslov paa Fæstegods, har det fundet en saadan Modstand, at det hidtil ikke er lykkedes at faae en almindelig Fæsteafsløsningslov for det private Fæstegods, og dog foreligger det private Fæstegods saaledes, at det medfører en Brugsret, som Grundeieren ikke paa nogen Maade kan tilegne sig uden for det enkelte Sted, han selv kan bruge, saa at han ikke kan forlange Mere, end at man betaler ham den fulde Værdi, som den Eiendom, hvortil han mangler Brugsret, har. Videre har man ikke tænkt at ville gaae med den almindelige Afsløsningslov, og selv i denne Skikkelse har den mødt Modstand hidtil. Men nu vender man Spørgsmaalet om og siger paa en Mandens Vegne, som har en ufuldstændig Eiendomsret, som han slet ikke kan komme til at gjøre Brug af. — thi det er Tilfældet med Eieren af Samsø — at han skal have Adkomst